Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 165. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го ЛИПНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 20, 1977 No. 165. VOL. LXXXIV.

СТВОРЕНО МІЖДЕПАРТАМЕНТАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ КООРДИНАЦІЇ ЗВ'ЯЗКІВ ЗСА З СССР

Вашінґтон. — З Білого Дому інформують, що президент Джіммі Картер погодився на створення Міждепартаментального Комітету для координування зв'язків між ЗСА і СССР, який буде під загальним наглядом Державного департаменту, але в ньому будуть заступлені Департаменти оборони, торгівлі і сільського господарства, як теж Центральна Розвідча Агенція (Сі-Ай-Ей), Крайова Рада Безпеки, Агенція для контролі над зброєю і для справ роззброєння, Крайове Аеронавтичне і Космічне Управління (НАСА) та Бюро наукового дорадника Білого Дому.

Головними завданнями цього Міждепартаментального Комітету буде доражувати президентові Картерові щодо різних ділянок відносин із Совєтським Союзом, зокрема тепер, коли відносини між ЗСА і СССР дещо погіршилися, а також запевняти, що діяльність окремих департаментів і агенцій на відтинку зв'язків з Москвою буде скоординована.

Комітет матиме двох співпредсідників: д-ра Маршала Д. Шулмана, дотепершнього директора Російського Дослідчого Інституту Колюмбійського університету і головного дорадника секретаря Сайруса Венса щодо совєтських справ, та Джорджа С. Веста, асистента державного секретаря для европейських справ. На пості співпредсідників Міждепартаментального Комітету їх запропонував д-р Збіґнєв Бжезінські, головний дорадник Білого Дому для справ крайової безпеки. Шулман і Вест звітуватимуть секретареві Венсові, який передаватиме звіт безпосередньо президентові Картерові, або за посередництвом д-ра Бжезінського.

Білий Дім зазначив, що Міждепартаментальний Комітет не формулюватиме політики відносно таких „делікатних" справ, як обопільне обмеження стратегічної атомової зброї та подібне, але старатиметься запевняти, щоб уряд ЗСА мав наперед виготовлену політику в таких ділянках, як торгівля, обмін науковцями і студентами, щодо культ-обміну і т.п.В минулому цими справами займалася Крайова Рада Безпеки, зокрема за урядування Генрі Кіссінджера, але тепер повноваласті цієї Ради обмежено і зменшено кількість її членів, і тому ці обов'язки перейме на себе новостворений Міждепартаментальний Комітет. В ньому Крайову Раду Безпеки заступатиме Вілліям Гайленд, головний дорадник д-ра Бжезінського.

Маршал Д. Шулман

Це перший раз в історії ЗСА створено такий міждепартаментальний комітет для координування зв'язків з однією державою, в цьому випадку з СССР. Аналітики вважають це за доказ, що уряд президента Картера далі дає першенство відносинам з СССР, зокрема тепер, коли Москва часто критикує політику Білого Дому щодо людських прав, обмеження стратегічної атомової зброї тощо.

Щодо співпредсідників Міждепартаментального Комітету для координування зв'язків між ЗСА і СССР, то проф. Шулман у своїх наукових працях виявився прихильником якнайшвидшого полагодження справи обмеження стратегічної атомової зброї, як теж прихильником послаблення міжнародних напружень, але рівнож зазначує, що не можна не реагувати на порушення підставових людських прав совєтськими властями. Він, однак, вважає, що „надто гострі зовнішні натиски" матимуть менший успіх щодо поліпшення стану людських прав у СССР, ніж довготривале послаблення міжнародних напружень, що, на думку Шулмана, спричиниться до частинної лібералізації совєтського суспільства „еволюційним способом".

АСИСТЕНТ БЖЕЗІНСЬКОГО В СОВЄТСЬКИХ СПРАВАХ

Вашінґтон. — Згідно з повідомленням Білого Дому в суботу, 16-го липня, д-р Збіґнєв Бжезінські, дорадник президента Картера в справах національної безпеки, найменував д-ра Самюела Гантінґтона, професора політичних наук при Гарвардському університеті, на спеціального асистента для совєтсько-американських відносин.

Дмитро Левчук, видатний громадський і політичний діяч, згинув трагічно під колесами авта

В останній хвилині перед друком цього числа „Свободи" одержано з Філядельфії сумну вістку, що в понеділок, 18-го липня, у Філядельфії згинув трагічно під колесами авта, як переходив вулицю, св. п. Дмитро Левчук, в Україні колись юрисконсультант в Києві, а на еміграції провідний діяч Гетьманського руху, видатний суспільно-громадський діяч, член керівних органів УККА. Був постійним коментатором щоденника „Америка", принагідно дописував до „Свободи". Згинув на 77-му році життя, осиротивши дружину Ірину, сина Сергія з родиною та дальшу і ближчу родину, як і всю українську громаду.

Парастас буде відправлений в п'ятницю, 22-го липня, в год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Насевича у Філядельфії, а похорон відбудеться в суботу, 23-го липня з похоронного заведення до церкви св. Покрови при 6627 Н. 12-ій вулиці і опісля на цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

З обставин трагічної смерти св. п. Дмитра Левчука відомо, що того трагічного для нього понеділка він біля год. 11-ої перед полуднем ішов до поблизької бібліотеки і коли переходив вулицю, його в розгоні вдарило авто. Покаліченого перевезено негайно до лікарні та заряджено наглу операцію, під час якої він і помер. Поліційні власті прослідкують справу переслухуючи водія авта, що ним був професор університету, та свідків.

Сенатор Дол пригадує президентові Картерові Тиждень Поневолених Націй

Вашінґтон. — В понеділок, 18-го липня, коли почався третій тиждень липня, призначений схваленим Конгресом ЗСА законом як Тиждень Поневолених Націй, сенатор Боб Дол переслав президентові Джіммі Картерові телеграму, зміст якої говорить сам за себе. Текст телеграми передаємо в дослівному українському перекладі:

Дорогий Пане Президенте!

Третій тиждень липня, від 17-го до 23-го, є офіційно призначений Крайовим Комітетом Поневолених Націй, Інк., як Тиждень Поневолених Націй. Від 1959-го року, коли президент Двайт Д. Айзенгавер підписав публічний закон 86-90, кожний Президент відмічував цю рокову подію, видаючи проклямацію Тижня Поневолених Націй. Я закликаю Вас продовжувати цю традицію, яку започаткували і якої додержувалися Ваші попередники.

Беручи до уваги теперішню ситуацію в світі, як і факт, що Белґрадська підготовча конференція все ще відбувається, навряд чи є більш сприйнятлива нагода підтвердити Ваше сильне зобов'язання відносно людських, релігійних і національних прав.

Щиро Ваш
Боб Дол
сенатор ЗСА

Ізраїльський прем'єр прибув до Вашінґтону на наради

Вашінґтон. — Після триденного перебування в Ню Йорку, де він зустрічався з цивільними і релігійними провідниками жидівської громади в ЗСА, ізраїльський прем'єр Менахем Беґін у понеділок, 18-го липня увечері, прибув до Вашінґтону, щоб протягом вівторка і середи відбути наради з президентом Джіммі Картером, державним секретарем Сайрусом Венсом, секретарем оборони Гарольдом Бровном, секретарем скарбу Майкелом Блументолом і Збіґневом Бжезінським, дорадником Білого Дому для крайової безпеки.

Прем'єра Беґіна на вашінґтонському летовищі зустрічав секретар Венс і ряд інших високих урядовців. Під час короткого інтерв'ю прем'єр Беґін, який очолює консервативну коаліцію Лікуд, висловив надію, що в наслідок нарад з президентом Картером вже і так добрі відносини між ЗСА і Ізраїлем стануть „ще ліпшими" та що пощастить зробити дальший важливий крок в бік встановлення „дійсного миру" на Близькому Сході.

Хоча раніше члени уряду ЗСА висловлювали побоювання, що між президентом Картером і прем'єром Беґіном може дійти до зудару, бо Беґін обстоює становище, що Ізраїль не повинен звільняти окупованих арабських територій, а президент Картер вважає, що Ізраїль таки повинен звільнити більшість із цих земель, як теж погодитися на створення „батьківщини" для палестинських арабів, правдоподібно у федеративному зв'язку з Йорданією. Ці побоювання тепер зменшилися, бо Беґін заявив готовість його уряду брати участь у міжнародній конференції в Женеві, і то без жадних передумов, як теж повідомив, що Ізраїль може погодитися на „всеохоплюючий мировий договір", а не тільки на розв'язку поодиноких проблем.

Менахем Беґін теж плянує зустінутися з чільними членами обох Палат Конгресу, а в четвер вернутися до Ню Йорку на дальші зустрічі з американськими жидами.

Представники УККА відвідають літні табори молоді

Ню Йорк (УККА) — Тисячі української молоді перебуває в літніх місяцях на таборах. В рядах молодечих організацій вони набувають знання з української культури, вчаться української пісні, танку та проводять час на розвагах.

В порозумінні з проводами молодечих організацій, представники Українського Конгресового Комітету Америки відвідають в липні цього року молодь в цих літніх таборах. В склад делегації УККА входять: проф. Л. Добрянський, Й. Лисоґір, пані Слава Рубель, І. Базарко, А. Лозинський й І. Длябога. Делегація відвідає табори в такій черзі: В суботу, 23-го липня, пластові табори на „Вовчій Тропі" в Іст Четгемі, в пополудневих годинах оселю ОДУМ „Київ" в Акорді, Н.Й., а ввечорі того ж дня — літню школу на Союзівці; в неділю 24-го липня — оселю „СУМА" в Елленвіллі, Н.Й., а після відбуде зустріч з молоддю на оселі УРСоюзу „Верховині" в Глен Спей.

Пласт зайняв офіційне становище до справи членства в Пласті сл. п. Степана Бандери

Ню Йорк. — Майже 18 років після вбивства з наказу Москви провідника ОУН Степана Бандери в Мюнхені, Головна Пластова Булава на своєму засіданні 25 лава на своєму пленарному засіданні 25 червня ц. р. вперше офіційно потвердила, що Покійний був членом Українського Пласту до кінця свого життя, — подають з поінформованих пластових джерел.

Степан Бандера став пластуном в Стрию в 1927 році і належав до пластового куреня „Червона Калина" з яким ввесь час держав тісний зв'язок і вважав себе його членом. З огляду на своє політичне становище і конечність конспірації, яка виявилася оправданою, на еміграції Покійний не брав активної участи в пластовому житті, що після вбивства давало підстави деяким пластунам квестіонувати його пластову приналежність.

Загін „Червона Калина" довгі роки інтервеніював в його справі, а зокрема після того, як ГПБ в 1970 році зайняла позитивне становище до справи членства Головного Командира УПА ген. Тараса Чупринки, який був членом куреня „Чорноморців".

Рада Безпеки погодилася на прийняття В'єтнаму до ОН

Ню Йорк, Об'єднані Нації. — Члени Ради Безпеки Об'єднаних Націй погодились, що об'єднаний В'єтнам повинен бути прийнятий до Об'єднаних Націй шляхом погодження без формального голосування. Формальності про прийняття В'єтнаму до ОН мали бути полагоджені на засіданні Ради Безпеки у вівторок, 19-го липня ц.р. Делегація З'єднаних Стейтів Америки в Раді Безпеки погодилася на форму узгіднення без голосування і це мала б бути форма окремого признання для В'єтнаму. В'єтнамська делегація також погодилася з тією процедурою. В листопаді минулого року делегація ЗСА наклала вето на прийняття В'єтнаму до ОН з поясненням, що речники Ганою відмовлялись тоді подати листу пропавших американських вояків, які брали участь у боях з північнов'єтнамськими військами. В травні цього року делегати В'єтнаму погодилися передати Вашінґтонові додаткові інформації про пропавших вояків і делегати ЗСА заявили, що вони не ставитимуть більше вето проти прийняття В'єтнаму до ОН.

Полагодження тієї справи на Раді Безпеки усуне всякі труднощі під час голосування на Генеральній Асамблеї, яка радитиме тут у вересні. Рада Безпеки рекомендуватиме також прийняття до ОН новопосталої самостійної держави Джебуті і тим самим членство ОН підвищиться до 149 держав.

Пентагон помиляється щодо сили совєтської фльоти — каже конгресмен

Вашінґтон. — Демократичний конгресмен Лес Аспін із Вісконсину, колишній урядовець Департаменту оборони, оприлюднив досить довгий звіт, в якому твердить, що Пентагон і військова фльота ЗСА постійно перебільшують силу совєтської фльоти, як теж помиляються щодо швидкости розбудови нових кораблів Совєтським Союзом. Аспін, який часто висуває пропозиції щодо зменшення оборонного бюджету ЗСА, твердить, що „велетенська совєтська фльота" фактично не існує, а Пентагон вимагає „непотрібних великих видатків" на розбудову американських військових кораблів. Він вважає, що американські розвідчі чинники помилялися в минулому і помиляються тепер щодо сили військової фльоти СССР, що доводить до надмірних видатків Департаменту оборони ЗСА.

З цим звітом конгресмена Аспіна не погоджується ряд високих старшин американської фльоти, які вказують, що протягом останніх кільканадцятьох років фльота СССР постійно збільшується, а фльота ЗСА зменшується. В кінці 1960-их років Америка мала понад 1,000 військових кораблів, а тепер має тільки 480. Натомість совєтська фльота, яка колись була менша від американської, тепер складається із 1,200 кораблів.

Совєти зменшили число дорадників в Сомалії

Нейробі, Кенія. — Пресові агенції інформують, що Совєтський Союз обмежив кількість своїх дорадників, військових експертів і техніків в Сомалії, що вказує на охолодження відносин між СССР і Сомалією, хоч, як запевняють арабські джерела, від'їзд відповідного числа совєтських дорадників на „родіну" не був вислідом вимоги сомалійського уряду, а радше формою балянсу у розподілі дорадників між Етіопією і Сомалією, країнами, які від давніх часів є традиційними ворогами.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ Є ЧАСТИНОЮ СУМЛІННЯ — КАЖЕ СОВЄТСЬКИЙ ПОЛІТВ'ЯЗЕНЬ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Передаємо поширене в самвидаві звернення українського політв'язня Дмитра Квецька до заступника генерального прокурора СССР С. Гусєва. Д. Квецько перебуває у Пермському таборі за здогадну приналежність до Українського Національного Фронту. Учитель по професії, він походить з Івано-Франківщини; засуджений в 1967 році на 15 років позбавлення волі.

Заступникові Генерального прокурора СРСР, державному радникові юстиції 1-ої кляси, С. Гусєву від незаконно репресованого політв'язня Дмитра Квецька

Вельмишановний гр. Гусєв!

Я прочитав в газетах, що Ви погрожували судовою розправою світової слави вченому, видатному фізикові, лавреатові Нобелівської премії, академікові А. Д. Сахарову, за те, що він, буцім то, займається „наклепом", що паплюжить радянський державний і суспільний лад. Я не збираюся вияснювати, що Ви розумієте під терміном „наклеп", які є Ваші критерії адекватної дифініції цього поняття, але я думаю, що я не помилюся, коли скажу, що академік та й ще лавреат Нобелівської премії, а треба підкреслити, що радянська наука не є багата на вчених такого маштабу, не вдягатиме на себе тогу наклепника-злочинця. Мені здається, що Ви несправедливо... (нерозбірливе) плямуєте шляхетне ім'я великого вченого, без жадних конкретних і ясних пояснень щодо мети, змісту, суті і характеру т. зв. „.....(нечітко) заяви" вченого. Ви дезінформуєте читача, спантеличуєте його і заплутуєте.

Бажання пізнати правду спонукало мене звернутися до Вас особисто. Я не думаю, щов Ви робили необґрунтовані напади (?) (нечітко) зі заздрости, або з будь-яких особистих мотивів. Можливо, дійсно існує якесь політичне підґрунтя для Ваших погроз, то пощо тоді затаювати їх. Якщо академік є направду злосливець, то краще його наклепницькі вигадки опрокинути на сторінках преси... У противному разі, суд і в'язниця тільки піднесуть його дивіденди, його авторитет, його погляди і переконання зроблять з нього мученика. Безпрецедентний факт судової розправи над

(Закінчення на ст. 4-ій)

Совєтський дисидент відмовляється свідчити проти Орлова

Москва. — Александер Подрабінек, активіст на відтинку оборони людських прав в Совєтському Союзі, заявив закордонним кореспондентам, що речники КГБ дали йому два дні до надуми: або він свідчитиме на процесі проти д-ра Юрія Орлова, якого совєтський суд судитиме за „зневагу батьківщини", або за відмову свідчити його самого судитимуть і він може одержати 7 років в'язниці та 5 років заслання. Подрабінек є членом Комітету, який займається збиранням доказів, що КГБ вживає психіятричні заклади для зламання політичних в'язнів. Подрабінек, якому минуло тільки 23 роки життя, заявив, що він й далі відмовлятиметься від свідчення проти Юрія Орлова, який донедавна був головою нагляду за виконанням Гельсінкської угоди в Совєтському Союзі.

СТУДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА, СТУДЕНТСЬКІ І ГРОМАДСЬКІ СПРАВИ ТА ДИСИДЕНТСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ, БУЛИ ТЕМОЮ ДВОДЕННОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СУСТА В ГАРВАРДІ

Кембридж, Масс. (ід). — Студентські справи, професії, Фонд Катедр Українознавства і Український Науковий Інститут при Гарвардському Університеті та порушення людських прав в Україні були темами дводенної конференції Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА),яка відбулася у приміщеннях Гарвардського університету минулої суботи і неділі, 16-го і 17-го липня.

Біля 75 студентів з Ратґерського університету в Ню Бронсвіку і Ньюарку, ньюаркська Студентська Громада, студенти університетів у Сан Дієґо, Вашінґтоні, Ню Йорку, Філядельфії та Делаварському університеті взяли участь в нарадах.

Конференція відбулася в тому самому часі, коли відбувалися курси українознавства в Літній Школі Гарварду з участю 160 студентів, найбільші кількості студентів в історії цих курсів.

Три семінари були заплановані під час конференції з рамени СУСТА і УНІҐУ.

Перший семінар відбувся в суботу вранці і включав теми професій та кар'єр.

Опісля відбувся панель про ФКУ і УНІҐУ, доповідачами були проф. Омелян Пріцак, голова катедри української історії і голова УНІҐУ, мгр Степан Хемич, голова ФКУ, мгр Едвард Касинець, бібліотекар УНІҐУ, та мгр Богдан Тарнавський, скарбник ФКУ.

Представники Студентських громад дебатують над студентськими справами під час конференції СУСТА в Гарварді 16 і 17 липня ц. р.

Проф. Пріцак у своїй доповіді звернув головну увагу на роботу УНІҐУ від початку його заснування до теперішнього часу. Він заклика усіх здібних українських студентів студіювати українознавчі предмети і не залишати цих предметів менш кваліфікованим студентам, як це подекуди буває. Проф. Пріцак сказав, що тим способом провідні пости українського суспільства будуть заповнені лише найздібнішими молодими людьми.

Мгр Касинець у своїй доповіді перестерігав проти т. зв. „інтелектуального геноциду", що — на його думку — існує в Америці. Цей геноцид, казав він, виявляється в формі знищення багатьох книжок, які знаходяться в приватних бібліотеках. Мгр Касинець підчеркнув, що античні українські книжки повинні бути передані до

(Закінчення на ст. 4-ій)

Надзвичайний Конгрес ЦеСУС відбудеться в Торонті 5-7 серпня

Торонто. — Контрольна Комісія Центрального Союзу Українського Студентства (ЦеСУС), світової надбудови українських студентських організацій в країнах вільного світу, за підписом свого голови Зенона Зварича інформує, що заповіджений вже раніше Надзвичайний Конгрес ЦеСУС відбудеться в днях 5-7 серпня ц. р. в приміщеннях Торонтонського університету. В першому дні Конгресу, в п'ятницю 5-го серпня, передбачається тільки реєстрація та товариська зустріч, а формальне відкриття Конгресу відбудеться в суботу, 6-го серпня. У програмі Конгресу цього дня передбачено вибір президії і комісій, звіти Контрольної комісії і членів Управи ЦеСУС та складових студентських союзів і товариств. Засідання поодиноких комісій, їх звіти та дискусія над ними, схвалення нового статуту і вибір нової Управи ЦеСУС передбачені на третій день Конгресу, неділю 7-го серпня, після участи в Богослуженнях. У перших двох днях Конгресу у вечірніх годинах передбачені студентські зустрічі і забави.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали, незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Щоб лунав голос правди

Сиг Мікелсон, президент ,,Радіо Свободи'' і ,,Радіо Вільна Европа'', які передають програми до Совєтського Союзу і його сателітів, в інтерв'ю з кореспондентом нюйоркської газети ,,Дейлі Нюз'' недавно заявив, що совєтські та інші комуністичні уряди країн Східньої Европи ще більш посилили свої старання заглушувати передачі цих двох радіовисилень та інших закордонних радіостанцій, не зважаючи на те, що Совєтський Союз та його сателіти в 1975 -му році підписали Гельсінкське домовлення, яке передбачує ,,вільніший обмін інформаціями та ідеями'' між країнами світу.

Мікелсон правильно окреслив причину, чому Москва, Варшава, Прага та інші скріпили свої старання заглушувати закордонні передачі, зокрема передачі згаданих двох радіостанцій: комуністичні верховоди бояться правди і правдивих інформацій, спеціяльно про події в тих комуністичних країнах. Він підкреслив, що ,,Радіо Свобода'' і ,,Радіо Вільна Европа'' не передають ,,пропаганди чи зневажливих коментарів'', як це твердять комуністичні власті, а тільки вірні інформації і базовані на незаперечних фактах коментарі.

Під час цього інтерв'ю Сиг Мікелсон видвигнув слушну пропозицію: щоб під час Белградської конференції, яка має на меті розглянути здійснення Гельсінкських домовлень, делеґація ЗСА підкреслювала факт, що Совєтський Союз та його сателіти своїм заглушуванням передач із закордону порушують ті постанови Гельсінкської угоди, які стосуються ,,вільного обміну інформаціями та ідеями''. Мікелсон також закликав уряд ЗСА настоювати на тому, щоб в Белграді подбати про уточнення Шостого принципу Гельсінкського домовлення, який закликає держави ,,не втручатися у внутрішні справи інших країн''.

Мікелсон вказував, що тільки диктаторські комуністичні держави заглушують радіопередачі, натомість в ЗСА, Британії, Франції, Західній Німеччині, чи в будь-якій іншій демократичній країні мешканці без жадної перешкоди з боку урядових чи інших чинників можуть слухати передачі з Москви, Варшави, Праги Пекіну тощо. Отже, Захід додержується постанов Гельсінкської угоди, а комуністичний блок постійно порушує їх — сказав Мікелсон.

Дуже актуальною і справедливою є пропозиція Сига Мікелсона, яка стосується Шостого принципу Гельсінкського домовлення. Він твердить, що термінологія цього принципу ,,досить туманна'' і тому Совєтський Союз інтерпретує його так, немов би він означав, що жадна країна не може у своїх радіопрограмах передавати аналізи подій у СССР та інших країнах комуністичного бльоку. Москва так [illegible] покликається на цей принцип, коли критикує президента Джіммі Картера та членів його уряду за їхні виступи в обороні людських прав у всіх країнах світу, включно з Совєтським Союзом. Мікелсон правильно обстоює [illegible]ановище, що принцип ,,невтручання у внутрішні справи інших країн'' повинен відноситися тільки до ,,збройних інтервенцій і насильної підривної діяльности'', але в жадному випадку не повинен стосуватися таких засобів міжнародного спілкування, як радіопрограми, телевізійні передачі, преса тощо.

Завваги і пропозиції Сига Мікелсона тепер дуже на часі. В Совєтському Союзі та її сателітах зросли шикани проти оборонців підставових людських прав, але в той самий час так [illegible] пожвавішала діяльність борців за національні, по[illegible], релігійні та загальнолюдські права. Мавши [illegible]иві інформації, передані такими висильнями як ,,Радіо Свобода'' і ,,Радіо Вільна Европа'', нар[illegible] Совєтського Союзу та сателітів зможуть з біль[illegible] успіхом ніж досі обороняти свої права, гарантован[illegible] не тільки різними міжнародними договорами, але і самою конституцією СССР та конституціями сателітних держав. Дуже відрадним явищем треба вважати те, що президент Джіммі Картер закликав Конгрес призначити значно більші фонди для тих двох радіостанцій і для ,,Голосу Америки'', щоб збільшити і скріпити надавчу спроможність цих радіовисилень.

БОРОТЬБА З БЕЗРОБІТТЯМ

Мюнхен (С.О.) . — В індустріяльних країнах світу статистика нараховує 15 мільйонів безробітних. Відсоток людей без праці не однаковий в різних державах, але все одно: робітники без праці почувають себе ,,зайвими людьми'', мов би виключеними із суспільства. Безробітні одержують державну допомогу на прожиток, однак, безділля їх не задовольняє.

Хоч Господь Бог, виганяючи Адама та Еву з Раю, казав, що вони будуть заробляти на хліб ,,в поті чола'', і цим прирівняв працю до кари, але безробітний в індустріяльній країні, хоч забезпечений державою від голодування, не хоче безділля ,,райського життя''. Така вже природа людини: чоловік нудиться, коли не має праці, постійного заняття.

Хоч на Січі Запорізькій була пісня, що славила безділля життя, але знаємо, що запорожці на свій прожиток уміли заробляти: випасали худобу, рибалили, косили траву, робили човни, орали, торгували з сусідніми країнами, а на походи на Чорне море та на сусідні держави треба було неабиякої енергії. Пісня, яку записали етнографи, віддзеркалює, мабуть, настрої ,,козаків-нетяг'', людей безвідповідальних:

,,Ой , Січ-Мати, ой, Січ-Мати,
в Січі добре жити.
Тільки спати, спати та лежати
Та горілочку кружляти...''

Люди такаго характеру є в кожному суспільстві, є вони і між безробітними в індустріяльних країнах.

Досі не вдалося зліквідувати безробіття чи то в Европі, чи в Америці. Воно є і в країнах, що перебувають під комуністичними режимами. Югославія посилає своїх робітників в країни капіталістичні, бо в державі маршала Тіта вони, не знаходять праці. Тож польський уряд знаходить працю своїм робітникам у чужих країнах, наприклад, у Лібії в північній Африці. В Совєтській імперії, через малий приріст людности, доводиться привозити робочу силу із далеких країн—сателітів. Це не доказ ,,вищости'' совєтського режиму.

Безробіття турбує немалу уряди політиків і діячів робітничих спілок в індустріяльних країнах. Досі не знайдено рецепту на лікування цього лиха. Одні пропонують скоротити години праці в підприємствах; другі посилати робітників раніше на пенсію і подібне. Особливо молоді люди, що не знаходять праці, невдоволені своєю неволею. Вони прислухуються до пропаганди, що приходить із комуністичних країн, яка обіцяє відразу, за одним махом, зліквідувати безробіття.

Коли р. 1929 вибухла світова господарська криза, то масове безробіття використав демагог Гітлер, який обіцяв привести господарство Німеччини до нормального стану, налагодити продукцію і торговлю, чим буде зліквідоване безробіття. Від 1923 р. було в Німеччині коло 6 мільйонів безробітних і люди вірити. Багато німців давали свої голоси у виборах за партію Гітлера, що обіцяла створити ,,національний соціялізм''. Коли Гітлер прийшов до влади 30 січня 1933 р., то почав ліквідацію безробіття своїм способом: через великий розвиток воєнної індустрії. Німеччина збулася безробіття, але народ втратив свободу під тиранією Гітлера і заплатив за ,,добродійство фюрера'' мільйонами жертв у війні, що почалася 1939 року.

В Римській республіці в першому віці перед Р. Х. теж були свої безробітні, так звані ,,proletarii''. То були люди, що втратили свою землю на селі, зруйновані ремісники чи купці. Їм держава давала харчування і навіть влаштовувала для них циркові забави: ,,Panem et circenses''. (хліба й забав) — то був клич римських ,,пролетарів''. Кінчилося тим, що римські безробітні пішли за різними демагогами, які обіцяли найбільше, і в Римі поширилась анархія. В тих обставинах захопив владу командир війська Юлій Цезар, якому дано досмертну диктатуру в Римській державі. Від імени Цезаря вийшло слова ,,цар''.

КУК виступив в обороні Руденка і Тихого

Вінніпеґ (КУК). — Дня 5-го липня 1977 р. в імені Комітету Українців Канади вислано телеграму до міністра закордонних справ Канади, Доналда Джеймісона, з вимогою негайної інтервенції перед совєтським урядом і запротестування на конференції в Белграді проти суворих засудів Миколи Руденка і Олексія Тихого, вимагаючи їх звільнення враз з дозволом на виїзд зі Совєтського Союзу.

В телеграмі підкреслено, що виступи Руденка і Тихого в обороні прав людини є загарантовані постановами Гельсінкського Договору, як теж, що їх засуджено помимо одноголосного виступу в їх обороні Парляменту Канади, і що вони є першими, яких засуджено з-поміж оборонців Гельсінкських Угод, тому цей політичний засуд треба вважати як спрямований проти Української Групи.

Марта Тарнавська

ПРО ЧИКАЛЕНКА МЕЦЕНАТСТВО ТА УНІГУ

Чи ви читали ,,Спогади'' Євгена Чикаленка? Це одна з найцікавіших книг української мемуаристики, і я рекомендую її всім, хто досі не мав нагоди з нею познайомитись. ,,Спогади'' Чикаленка вийшли друком під фірмою УВАН у ЗСА ще 1955 року, але я певна, що книжку можна ще купити в українських книгарнях, а якщо ні, то принаймні позичити в українських чи американських бібліотеках.

Євген Харлампович Чикаленко був великим українським землевласником на Херсонщині і жив у роках 1861-1929. ,,Спогади'' його покривають останні декади XIX століття і завершуються 1907 роком. Ці ,,Спогади'' — це справжня копальня дорогоцінних інформацій, спостережень та коментарів про передреволюційні часи в Україні. Сам автор, як це видно із тексту книги, людина зацікавлена, бистрого інтелекту, універсально гуманних та поступових демократичних переконань, а при тому це чоловік діловий, практичний, з великим організаційним та адміністративним хистом та, надусе — із вийнятковим розумінням свого громадського обов'язку.

Вже і батько і дідо Чикаленкові були багатими херсонськими землевласниками. Євген закінчив Єлисаветградське реальне училище, вчився якийсь час у московській сільсько-господарській академії та в харківському університеті, а опісля все своє життя віддав для керування своїм величенським господарством та громадській діяльності. ,,Спогади'' сповнені цікавими деталями господарського побуту, живими й дотепними епізодами з молодих літ автора, портретами й характеристиками Чикаленкових сучасників, що з них деякі — добре відомі нам прізвища із пізнішої політичної та культурної історії нашого народу.

Громадська діяльність Чикаленка почалась від його участи у студентських нелегальних українських гуртках. Ці гуртки знайомились із закордонними українськими виданнями, займались перекладами на українську мову та поглиблювали українську свідомість своїх членів. Згодом Чикаленко належав до хрестоматійної та словарної комісій, що з рамени Київської Старої Громади збирали матеріяли для хрестоматій-читанок та для словника української мови. Він теж зібрав і видав друком етнографічний збірник ,,300 найкращих українських пісень''. Щоб допомогти селянам навчитись раціонального господарювання на землі, Чикаленко написав серію агрономічних брошур ,,Розмови про сільське хозяйство''. Ці ,,Розмови'' — як твердить Володимир Дорошенко у передмові до ,,Спогадів'' — зробили ім'я Євгена Чикаленка ,,славним на всю Україну'' та ,,стояли щодо почитности зараз за Шевченковим Корбзарем''. Пізніше нелегальні українські громади значно поширили свою діяльність. Деякі з них перетворились у політичні партії, почали видавати журнали й газети. Український національний рух міцнів, революційні настрої поглиблювались і Євген Чикаленко виріс на одного із найвпливовіших українських громадських діячів.

Коли з Чикаленкових сусідів—селян насміхалися чиновники, що вони, мовляв, говорять ,,мужицьким хахлацьким языком'', то селяни казали: ,,А от наш пан, не то, що ви, а на всю губу пан, вміє говорити на всяких язиках, а з своїми дітьми і зо всіма говорить по нашому та ще по стародавньому''. Євген Чикаленко — незвичайно цікава постать не тільки тим, що він був ,,на всю губу'' справжній український ,,пан'', але й тим, що він ,,полюбив Україну до глибини своєї кишені''. Бо Євген Чикаленко записався в нашу історію передусім як великий меценат.

Коли померла в Чикаленків восьмирічна дочка, Євген Харлампович вирішив не ставити їй пам'ятника на могилі, але ,,вшанувати її пам'ять чимсь корисним для громадянства''. Він постановив всю частину майна, яка припала б дочці у посаг, вжити на громадські цілі. Спершу він встановив через редакцію журналу ,,Київська старина'' премію в тисячу карбованців за популярну історію України в одному томі. Тому, що в Україні, придавленій Емським указом, великих можливостей для українського громадського життя не було, Чикаленко послав до Львова 25 тисяч карбованців на будівлю Академічного Дому. Пізніше, щоб заохотити українських письменників до творчости, Чикаленко запропонував, що оплачуватиме своїми грішми гонорари авторам української белетристики, що друкувалася в журналі ,,Київська старина''. Між письменниками, що їх ці Чикаленкові фонди стимулювали до літературної праці, були Грінченко, Коцюбинський, Винниченко...Після проголошення маніфесту про конституцію в Росії 1905 року, Євген Чикаленко був одним з ініціяторів та фундаторів першого українського щоденника ,,Громадська думка'', а коли після однорічного її існування газету цю заборонено, то Чикаленко цим не зразився, а кинув всю свою енергію, організаційні здібності і власні фонди на

(Закінчення на ст. 3-ій)

Олег С. Підгайний

ЗАСНОВУЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКИЙ ЗВУКОЗАПИСНИЙ АРХІВ

У Торонті почалася праця над створенням Українського Звукозаписного Архіву. Такі архіви уже давно закладені при інституціях державних націй. І вже крайній час, щоб боротьба за визволення України була віддзеркалена також на звукозаписній плівці.

Цей архів складався б з записів на звукоплівку про визначних діячів та про події боротьби за державність українського народу від 1914 до 1949 р. Крім записування голосів свідків чи діячів цих подій, так само бажано записати спогади звичайних осіб, що були свідками перетворень в історії нашого народу.

Збирання та збереження голосів наших видатних діячів та їхніх спогадів чи спогадів про тих діячів їхніх сучасників, це крайньо занедбана ділянка українського наукового життя. Ця метода збереження досягнень України бажана ще й тому, що певна неформальність, а в дечому і несподіваність запиту часто спонукає до пригадування цілком забутих подій або і тих сторінок, які людина воліла б не пригадувати. В окремих випадках, про певні події, що їх науці необхідно знати, людині просто не піднімається перо, а на пряме питання в неформальній атмосфері людина інколи і відповість. Усі інтерв'ю чи спогади можуть бути засекречені, на особисте бажання даної особи, чи до смерти, чи на певний час.

В Українськім Звукозаписнім Архіві має панувати повна соборність і толерація усіх партійних українських угруповань, де єдиним критерієм була б наукова оцінка причетности даної особи чи руху до дипломатичної чи військової боротьби за Україну. Таким чином Січові Стрільці, Армія УНР, ЗУНР, УГА, УВО, Карпатські Січові Стрільці, ОУН, УПА, УГВР, ДЦ УНР в екзилі із затриманням соборної УНР як провідної ідеї і тла визвольної боротьби, являються серйозними об'єктами наукових студій. Так само такими є і ті інституції, що дали свій вклад в боротьбу за державність.

Соборність має бути дотримана і у створенні керівного тіла, Ради Архіву, який зачасом передадуться оригінали зібраних матеріялів для остаточного збереження, із затриманням однієї копії усіх стрічок для дослідника. Таким чином, буде запевнене збереження принаймні однієї копії усіх стрічок та їх автентичности. Якщо Рада буде соборницька, а такою вона і буде, базована на повній консолідації усіх політичних напрямків української громади Канади, ЗСА, Европи і Австралії, за вийнятком радянофільських груп, то Український Звукозаписний Архів віддзеркалюватиме всі творчі сили української громади у Вільнім Світі.

Періоди діб боротьби за державність є слідуючі:

1. Події І-ої світової війни та Великої Революції, 1914-1923 рр.
2. Боротьба проти займанців, 1923-1939 рр.
3. Події 2-ої світової війни, 1939-1949 рр.
4. Події від 1949 року до сьогоднішнього дня.

Робота Українського Звукозаписного Архіву вже почалася. Записано інтерв'ю з сотником Петриком (Вашінгтон), що має 92 роки, на 2 1/2 години. Маємо його спогади про М. Грушевського, С. Петлюру, В. Винниченка, ген. Гренера і полк. Коновальця. Сотн. Петрик разом з полк. Коновальцем був на першому засіданні УВО. Теж записані спогади старшого десятника Петра Сокольського (Торонто), 94 роки, які кидають нове світло на визволення і згубу Києва 31 серпня 1919 р. Так само цікаві його спогади з побутового боку: як галицький жовнір по тифові перейшов пішки з Кам'янця-Подільського до Підгайців, а Збруч перейшов не мостом, а весняним льодом. Так само записані спогади сотн. Бойцуна (Торонто), який одним з перших входив у Львів наприкінці червня 1941 р. по втечі большевиків.

Закликаємо українське громадянство підтримати цю справу. Зокрема потрібні інформації, включно з адресами, тих громадян, головно старших, які були свідками великих подій у XX ст.

Будь-які інформації, завваги та побажання просимо слати на адресу:
Dr. Oleh S. Pidhainy
Ukrainian Oral History Archives
P.O. Box 31, Postal Sta. E.
Toronto, Ont., M6H 4E1
Canada

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО ,,ДУМКИ ПІСЛЯ ДИСКУСІЇ''

В ,,Свободі'' з 24 травня 1977 (Петро Андрусів ,,Думки після дискусії про мистецтво'') появилися невірні закиди в мою сторону у відношенні до присланої до ,,Сучасности'' статті про Михайла Андрієнка, яку я нібито ,,категорично відкинула'' та на яку я нібито ,,поставила своє вето''. Співпраця редакційної колегії ,,Сучасности'' базована на принципі, що остаточне рішення в справах статтей займає головний редактор і в моєму одинокому листі в справі статті про Андрієнка були тільки суґестії змін та доповнень і не було навіть мови про її відкинення.

Аркадія Оленська-Петришин
Ню Бронсвік, Н.Дж.

Богдан Певний

ІКОНОСТАС: ЗА ЧИ ПРОТИ?

(1)

Велика кількість українських церков у Америці не має іконостасів, цього основного елементу інтер'єру церкви східного обряду, що різнить її від західнього. Звичайно, при будові церков ніхто ніколи не виступав проти іконостасу. Він почав зникати ніби нечайно, зі збігом обставин. Спочатку казали—збудуємо церкву, а тоді візьмемось за іконостас. У багатьох випадках до побудови іконостасів ніколи не дійшло. Згодом, дехто почав ставити під знак запитання саму доцільність іконостасу.

У кращих випадках його заступлено двома намісними іконами — [illegible]са Христа і Матері Божої. На наших очах зникає ба[illegible] вікова традиція.

Іконост[illegible] називаємо перегороду, яка відокремлює центральн[illegible] частину церкви, призначену для вірних, від вівтарної [illegible] вятилища. Як кожний акт Служби Божої, так і іконостас [illegible] мають глибоке символічне значення. Відсутність іконо[illegible] у церкві східного обряду змінює характер її обрядів, [illegible] для неї моменти св. Літургії та інших релігійних відправ. Наприклад, у східньому обряді відкриття царських воріт іконостасу означає відкриття людям царства небесного, через них виносяться святі Дари, відбуваються торжественні виходи у час різних богослужень і нікому невисвяченому не вільно в них входити.

Виникнення іконостасу в церквах східнього обряду має довгу і послідовну історію. Первісно, за часів імператора Юстиніяна Першого (527-65), у візантійських церквах була вівтарна перегорода у вигляді невисокого поруччя. Ще й досі, у деяких давніших церквах, як от у церкві св. Клемента у Римі з VI ст., можна бачити низьку мармурову перегородку з перших віків християнства. Дослідники вказують, що низька перегорода, різьблена з мармуру, була в ХІ ст. у соборі св. Софії у Києві. Інколи, у старохристиянських церквах такі перегороди складались з колонади з перекладками, з яких звисали заслони. Часто це були решітчасті перегородки з трьома дверима. Знаємо, що вже в ХІ ст. у Візантії ці перегороди прикрашували іконами, хоч цілком правдоподібно, що до XIV ст. не було іконостасу в сучасному розумінні цього слова, тобто вкритої іконами стіни. Своєрідний прообраз іконостасу ,,Пала Д'оро''з емалевими іконами був зроблений 976 р. в Константинополі та встановлений 1105 року в соборі св. Марка в Венеції, де з незначними змінами зберігається до сьогодні.

Як у Візантії, Вірменії, Болгарії, Сербії та інших країнах, де були церкви східнього обряду, так і в Україні іконостас пройшов еволюцію від невибагливих форм вівтарної перегородки до складної символічно-декоративної композиції, що поєднує в одну цілість малярство, скульптуру і різьблення. На жаль, дослідити розвиток іконостасу в Україні не можливо, бо до кінця XVI ст. не зберігся ні один іконостас у своєму повному, початковому вигляді. Найдавнішою залишкою іконостасу в Україні була права половина царських воріт з села Винників, поблизу Жовкви, датована 1587 роком, знищена під час останньої війни. Тому доводиться вважати іконостас з церкви у Великих Грибовичах біля Львова найстаршим, що зберігся до наших днів, на території України. З ним пов'язана повчальна історія про те, з якою увагою ставилися наші предки до необхідности іконостасу.

У Львові, 16 січня 1631 року, відбулося посвячення Успенської(Волоської) церкви без іконостаса. Сталося це тому, що 21 травня 1630 року під час пожежі, спричиненої блискавкою, згинув іконостас намальований видатним мистцем Федором Сеньковичем. Припускають, що диптих з двадцяти ікон із зображенням Страстей Христових, який зберігається у цій церкві, є частиною врятованих ікон від вогню. Вже 1638 року для цієї церкви був створений новий іконостас львівським мистцем Миколою Петрахновичем. Дослідники вказують, що цей іконостас тепер знаходиться у церкві села Великі Грибовичі, бо у кінці XVIII ст. його замінено в Успенській церкві іншим, пензля Мартина Яблонського. Побіч іконостасу з Великих Грибовичів, близькі своєю давниною і мистецькістю іконостаси з П'ятницької церкви у Львові 1644 року і церкви св. Духа в Рогатині 1649 року, однієї з найстаріших дерев'яних церков України, збудованої 1644-45 рр.

На Східніх землях України справа збереження давніх іконостасів представляється ще більш трагічно. Про існування іконостасів знаємо з описів архидиякона Павла Алеппського, який подорожував по Україні в 1664-65 роках у товаристві антіохійського патріярха Макарія. Він зі захопленням описував іконостаси Успенської церкви Києво-Печерської лаври, собору св. Софії, Густинського манастиря біля Прилук. Павло Алеппський згадує, що вже у той час іконостас Успенського собору Києво-Печерської лаври був ,,старий''.Він був знищений великою пожежою 1718 р., під час якої погоріли усі забудовання Києво-Печерської лаври. Вже 1729 р. в Успенському соборі було споруджено новий, барокковий іконостас, що його російські реставратори знищили у 1888-1901 роках. Як відомо, собор був зірваний 1941 року. З первісного іконостасу Успенського собору зберігся литий мідний модель з детальним відтворенням орнаментального різьблення і скопійованими фарбами іконами. Судячи по ньому, іконостас був подібний до іконостасу Успенського собору Єлицького манастиря у Чернігові 1670 року. Іконостас з Єлицького манастиря був одним з найбільших в Україні. Він був розібраний большевиками, а залишилась з нього лише одна ікона ,,Єлецької Богоматері''.

Іконостас собору св. Софії у Києві, про який згадував Павло Алеппський, був побудований за часу митрополита Петра Могили (1596-1647). В 1731-47 роках, за митрополита Рафаїла Заборовського, в соборі св. Софії було споруджено новий іконостас. Доля цього іконостасу незавидна — 1853 року знято з нього верхній ряд, 1888 року середущий, 1935 року був сконфіскований большевиками позолочуваний срібні царські ворота, цього ж року було здерті з намісних ікон, великої мистецької вартости, срібні ризи, зроблені на замовлення митрополита Арсенія Могилянського (1704-1770). Тепер у соборі св. Софії стоїть лише нижній ряд іконостасу.

Щодо іконостасу Густинського манастиря, то [illegible] Павло Алепський згадує якийсь давніший, бо вже [illegible] відвідин манастиря 1665 року було розпочато будов[illegible] собору Св. Тройці на місці, де раніше був дерев'яний [illegible] нового собору проходила в 1672-76 роках. У цей сам[illegible] ньому споруджений іконостас, неперевершений твір українського декоративного мистецтва. Іконостас був знищений большевиками у 1930-их роках.

У давнину іконостаси в Україні ставили не лише у церквах і соборах, але і у малих каплицях. Наприклад, шедевр українського дерев'яного будівництва, церква св. Юра в Дрогобичі, яка була туди перенесена ще 1656 року, окрім головного іконостасу мала ще один у каплиці на хорах. Відомі іконостаси у каплицях печер Києво-Печерської лаври. Один із таких іконостасів ще тепер показують у церкві св. Варлаама в Ближних печерах у Києві.

Найвищого розквіту досягнуло мистецтво іконостасу в Україні в другій половині ХУІІ і першій половині ХУІІІ століть, головно за гетьманування Івана Мазепи (1687—1709). Стиль мистецтва цього часу в Україні настільки вирізняється своєю самобутністю, що в історії мистецтва він відомий як козацьке барокко. У малярстві козацьке барокко вирізнялося композиціями повними динаміки та руху, кольористичною вишуканістю та декоративністю. Постаті на іконах малювали у золототканій, багато оздобленій і дорогій одежі, імпозантних позах, небуденному оточенні. Особливістю іконопису козацького барокка було зіставлення об'ємного, модельованого світлотінню обличчя з площинністю тла і одежі. Різьба полонила своїм багатством рельєфного орнаменту, базованого на фльорі України — виноградна лоза, соняшники, мальви. Часто численному орнаменту була фігуральна різьба, явище рідкісне у східній Церкві. Наприклад, велику увагу звертали на себе горішні скульптурні постаті янголів-мистців з палітрами і пензлями у руках на іконостасі Миколаївського Військового собору в Києві, збудованого на кошт гетьмана Івана Мазепи у 1690-их роках архітектом Йосипом Старченком. Автором іконостасу був київський майстор Созонт Балика. Собор був розібраний большевиками у 1934-35 роках. Паралельно подібні янголи знаходимо на новому іконостасі з 1767 року в найстаршій пам'ятці Золочева — церкві св. Миколая ,,на Валах'', збудованої у кінці ХУІ ст.

[Продовження буде]

Гості з Австралії в ,,Свободі''

Гості з Австралії на відвідинах у редакції ,,Свободи''. На фото: Ірина і Василь Галики в розмові з ред. Любов Коленською.

Джерзі Сіті. — Із південної Австралії, Аделяйди, по дорозі вступивши до Англії приїхали сюди Ірина та Василь Галики, недавно, відвідуючи Головну Канцелярію та редакцію ,,Свобода''. В розмові з редакторами п-во Галики висловили своє спостереження, що українська громада в Америці стоїть краще фінансово, як українська в Австралії, що м. і. виказується в побудові імпозантних будівель, власниками яких є українські установи, хоч би, наприклад будівлі-хмаросягу УНСоюзу. Гості з Австралії були зокрема зворушені тим, що біля будівлі УНС має жовто-блакитний прапор. ,,У нас, в Австралії, український прапор можемо вивішувати тільки з нагоди якихось національних важливих роковин, а щоб на постійно він міг залишитись — це неможливо''. Ірина та Василь Галики плянують, побувши ще якийсь час в Америці — Філядельфії та Детройті, відвідати українську громаду в Канаді.

Канцелярія

Д-ра ВАСИЛЯ САЛЯКА

буде закрита на час вакацій від 1 до 21 серпня 1977 р.

Український Культурний Центр в Гантері, Н. Й.

при церкві св. Івана Хрестителя

Подаємо до ласкавого відома, що

в суботу, 23-го липня 1977 р., в гражді

О год. 7:30 веч. — Проф. д-р ІГОР СОНЕВИЦЬКИЙ виголосить доповідь (2-га частина) з музичними прикладами на тему **,,Шевченко і музика''.**

О год. 8:30 веч. відбудеться **ВЕЧІРКА з ТАНЦЯМИ** при звуках оркестри **,,ВОДОГРАЙ''.**

До численної участи запрошує Громадянство — КОМІТЕТ

Українська Спортова Централя Америки й Канади

повідомляє, що

в днях 20 та 21-го серпня 1977 року на стадіоні Рочестерського Технологічного Інституту в Рочестері, Н. Й.

відбудуться

XVIII. ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ПЕРШОСТІ УСЦАК на 1977 рік

у слідуючих конкуренціях:

- Наймолодші юначки й юнаки (13-15 р.): 100 м., 4 x 100 м., стрибок у довжінь, стрибок у висоту, мет диском, стусан кулею, 800 м. юнаки.
- Середні юначки (16-18 р.): 100 м., 4 x 100 м., 400 м., 800 м., стрибок у довжінь, стрибок у висоту, мет диском, мет ратищем, стусан кулею.
- Середні юнаки (16-18 р.): 100 м., 4 x 100 м., 400 м., 800 м., 1500 м., 4 x 400 м., 3000 м., стрибок у довжінь, стрибок у висоту, трискок, стрибок жердиною, мет диском, мет ратищем, стусан кулею.
- Жінки: 100 м., 4 x 100 м., 400 м., 800 м., стрибок у довжінь, стрибок у висоту, мет диском, мет ратищем, стусан кулею.
- Чоловіки: 100 м., 4 x 100 м., 400 м., 800 м., 1500 м., 4 x 400 м., 300 м., стрибок у довжінь, стрибок у висоту, трискок, стрибок жердиною, мет диском, мет ратищем, стусан кулею.
- Зголошення до змагань, подаючи прізвище, вік і конкуренцію, слати на адресу: Roman Kucil. 79 Chevalin St., Rochester, N.Y. 14621. Tel. (716) 467-2377 or (716) 275-2308.
- Вписове 8.00 дол. від особи.
- Початок змагань: субота, 20-го серпня, 9:30 рано; неділя, 21-го серпня, 10:15 рано.
- В суботу, від год. 8:30 веч. до 12-ої — ВЕЧІРКА й ЗАБАВА для всіх учасників змагань, в готелі HILTON INN ON THE CAMPUS.
- В неділю, Богослужби в українських церквах, в год. 8:30 рано.
- Прохарчування у власному заряді.
- Нічліги, у власному заряді, в готелі Hilton Inn On The Campus, 175 Jefferson Rd., Rochester, N.Y. 14623. Tel. (716) 436-2080.
- Звертається увагу учасникам, що Chevron Track with vynal-tex surface вимагає капців без цвяхів, або з короткими ¼ інчовими цвяхами.
- У змаганнях можуть брати участь змагуни (-ки), яких Т-ва є членами УСЦАК.

ПРО ЧИКАЛЕНКА...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

видавання газети ,,Рада'', що проіснувала десять років і відіграла неабияку ролю в українському національному відродженні.

Як виглядало б відродження українства і українська національна революція,якби в нас не було меценатів типу Євгена Чикаленка?! Або Василя Симиренка, цукрового промисловця, що був фундатором різних акцій Київської Старої Громади. Це власне про Симиренка висловився Євген Харлампович,що він ,,захопився українською справою не тільки до глибини своєї щирої душі, але й до глибини своєї кишені''.

У західньому цивілізованому світі багато пам'ятників культури завдячують своє існування щедрості приватних меценатів. Нагороди Пуліцера, нагороди Нобеля зробили імена своїх фундаторів безсмертними. Теж і в українській культурі приватні меценати відіграли неабияку ролю. Український лікар Максим Парпура записав своє прізвище в історії нашої культури тим, що за власні гроші видав ,,Енеїду'' Котляревського, чим дав початок новітній українській літературі. Перше видання Шевченкового ,,Кобзаря'' завдячуємо щедрості українського поміщика Бориса Мартоса. Перед Першою світовою війною Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, а зокрема його впливовий журнал ,,Літературно-Науковий Вістник'', могли виконати свою велику місію тільки завдяки фінансовій підтримці свідомих і жертвенних українських громадян із Східної України: цукрового промисловця Василя Симиренка, поміщиці Єлисавети Милорадович-Скоропадської, професора — хірурга Павла Пелехина та нашого ж Євгена Чикаленка. З перспективи сьогоднішнього дня дві перші декади НТШ у Львові (1892—1913) — коли появилося біля 500 томів українських наукових видань і то в час, коли в під-російській Україні діяв Емський указ — заборона видань українською мовою — ці дві перші декади виглядають як одна із світліших сторінок історії нашої культури.

Але не всі сучасники вміли цю діяльність оцінити. Багато навіть освічених галицьких русинів вважали що діяльність за ,,люксус'', що ,,не виплисає з наших домашніх потреб'' і навіть не тішились, що чужинецький світ, який розуміє і цінить наукову роботу, буде ,,хвалити наші наукові видання'', бо були переконані, що із цього ,,для нас властиво ніякого реального пожитку не буде''. Чи не звучить це знайомо й сьогодні? Чи не звучить болючою актуальністю цитата із статті Івана Франка, якій переконував всіх оцих нібито освічених галичан, що ,,тільки сею дорогою, переваривши ті наукові здобутки, ми можемо вийти з епохи дилетантства і безплодного політиканства і увійти в епоху дозрілости та практичної політики''?

Найповажніші дві акції української еміграції на заході — це Енциклопедія Українознавства та Український Науковий Центр у Гарвардському університеті. Ці два наукові досягнення даватимуть у майбутньому дивіденди навіть тоті, якби вся решта українського громадського життя занидала й підупала. Обидві ці акції сперті на фундаторах-меценатах. Як знаменито висловився один із громадян-жертводавців, на фонд Катедр Українознавства ,,дає не той, хто має, а той хто розуміє діло''. І тому на першому місці серед фундаторів-меценатів Енциклопедії є організація Пласт, що її збірне меценатство за роки 1954—71 досягло суми 32,000 долярів. Перше українське видання Енциклопедії стало основою наступного англомовного видання, що його спонзором — меценатом став, з ініціятиви тодішнього редактора ,,Свободи'' св. п. д-ра Луки Мішуги, Український Народний Союз. Можна подумати, що організація молоді сама могла б претендувати на громадську субсидію, а не давати ще фінансову підтримку іншим акціям — але тут саме знаменита ілюстрація вищесказаного. Володимир Юрковський найбільший Гарвардський меценат, що склав на ФКУ суму понад 162,000 долярів, ані наступні Гарвардські меценати Євген Омельський (78,000 дол.) чи Петро Яцик (42,000 дол.) не належали напевно до найбагатших українців в Америці. Але вони належать до тих, хто ,,розумів діло'', до тих, що захопились справою ,,до глибини своєї кишені''.

Історія не один раз вже вчила нас, що гроші, вкладені у будинки, служать лиш тимчасовим цілям. Вистачить одної бомби, одного пожару, щоб усе це майно знівечити. Чикаленкові гроші, що були вкладені у купно Академічного Дому у Львові, виконали своє завдання у свій час. Але сьогодні — це лиш футнот історії. Зате фонди вкладені в Наукове видавництво НТШ дають дивіденди дотепер. ,,Літературно-Науковий Вістник'' можна і сьогодні в далекій від України Америці студіювати й досліджувати: комплекти його на мікрофільмах доступні історикам української культури у різних американських бібліотеках. Літературне чи наукове видання не так легко знищити як будинок. Вистане, щоб зберігся один тільки примірник — і видання воскресає наново.

Симиренко, Чикаленко, Скоропадська — Милорадович, Пелехин і інші своїми грішми, своїм розумінням діла врятували українську культуру й науку в найтемніший час страшного Емського указу. Аж дивно, що у багатій, капіталістичній Америці, в самому центрі найсвідомішого нібито українства, при наявності такої великої кількости українських заможних підприємців і професіоналістів, і досі ще не завершено збірки фондів на остаточне вивінування Українського Наукового Інституту в Гарварді. Заздрість бере, коли читаєш у пресі про те, що одним помахом пера — одним чеком — без довголітньої дискусії і суперечки, без жебранини і дрібного політиканства — уфундовано катедру вірменських студій на Пенсильванському університеті, або не так уже й давно — катедру японського права у правничій школі Гарварду. А в нас? Ентузіястів, що розуміють справу, не бракує. Але...На Гарвардському бенкеті у Філядельфії звернув на себе увагу факт, що тисячниками-меценатами ФКУ стали молоді люди: докторант, що живе із скромної стипендії, та два молоді професіоналісти, які тільки що стали на свою першу професійну працю...А де наші фінансові установи, наші підприємці, наші професіоналісти? Якщо стипендист жертвує тисячу долярів із своїх скромних ощадностей, то скільки пропорційно повинен дати український лікар, що його річні заробітки переходять суму 100,000 долярів? Не кажучи вже про наших мільйонерів, а ми і таких вже маємо!

,,Noblesse oblige'' — шляхетство зобов'язує! — казали колись аристократам. Не менше зобов'язує і майно. Євген Харлампович, ,,на всю губу пан'', розумів це прекрасно, але чи розуміють це наші українські ,,nouveaux riches'' в Америці? Хіба в нас так мало людей типу Чикаленка, людей великої громадської візії, що захоплюються українською справою до глибини своєї кишені? А чи може ми не вміємо відрізнити дрібне від великого і завертаємо до рівня тих галицьких русинів кінця XIX століття, що для них наука була не більше як зайвий ,,люксус''?

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Пам'яті митрата Василя Гриника

[У 40-ий день смерти]

Св. п. о. митрат Василь Гриник

З Польщі наспіла в червні ц. р. прикра вістка, що 31-го травня 1977 р. в Перемишлі відійшов у вічність видатний богослов митрат Василь . Гриник. Помер на 81-му році трудолюбивого життя, виконуючи від 1967 р. обов'язки генерального вікарія і синкела Помісної Української Католицької Церкви в повоєнній, себто Людовій Польщі. Св. п. о. Митрат Василь Гриник належав до виїмкових наших духовників у Перемиській Епархії XX сторіччя. Був професором історії Української Католицької Церкви в Духовній Семінарії за Владики Йосафата Коциловського Ісповідника віри Христової. Був крилошанином Капітули, визначався талантом видатного проповідника, а над усе ревно служив Богові, Українській Церкви та Україні. Батьківщині служив у визвольних змаганнях з крісом у руках, а коли відгриміли бойові гармати й ,,встоятись не було в силі'' то вояк св. п. Василь Гриник проміняв кріс на Хрест і посвятив решту свого життя Богові, Українській Церкві та нашому Боговірному народові. Треба відмітити, що 4-ох братів св. п. о. митрата Василя Гриника полягли за волю України, а 5-ий брат минулого року помер в Західній Україні, переживши довгі роки в московських лагерах і мордівнях.

Після 2-ої світової війни св. п. о. митрат Гриник був в'язнений польською людовою поліцією і пережив підли побої і нелюдські прикрощі у тюрмі, що підорвало дуже його здоров'я. Вийшовши з тюрми, душпастирював недалеко Гданська, а від 1967 р. найменований Генеральним Вікарієм нашої Церкви в Польщі, переїхав на парафію до катедрального нашого города Перемишля. За ті останні роки довелось о. митратові В. Гриникові пережити багато шикан з боку римо-католицького духовенства, як і теж від урядових чинників. Скільки заходів не робив св. п. о. митрат Гриник у кардинала Вишинського в справі віддачі катедри Перемиських Владик, до речі одного з найстарших наших Єпископств, а також в урядових чинників, але на жаль справедливих і законних наших домагань не сповнено ні у Варшаві, а ні у воєвідському місті в Ряшеві. Св. п. о. митрат Гриник інтервеніював у Ватиканського висланника до Варшави арх. Касаролі в цій же самій справі, але відповідь була: ,,Ждіть і ждіть'', подібно як це тепер Ватикан каже ждати на визнання існуючого нашого Патріярхату. Роками св. п. о. митрат Гриник домагався дозволу скликати Провінційний Соборчик наших Отців у Польщі, які під цю пору виконують душпастирські обов'язки в числі приблизно 40, то вимога Варшави завжди була: ,,Тильки в польским єнзику'', що св. п. о. митрат також завжди відкидав. У 1972 р. Перемиський біскуп таки дав дозвіл такий Соборчик відбути, на якому вирішено завести однообразність в Богослужбах у наших Церквах у Польщі. Треба відмітити, що наша Катедра в Перемишлі все ще є в посіданні Отців Кармелітів, а наші Богослужби відбуваються в ,,комірному'' в костелі Серца Єзусового. Впрочім нашу Церкву в сучасній Польщі трактують по-мачушиному під кожним оглядом і з усіх боків. Однак, наші там Отці душпастирі по-геройськи виконують свої важливі обов'язки!

Св. п. о. митрат Гриник серед важких умовин закупив парафіяльний дім, бо палата нашого Єпископства є окупована урядовими установами. Він побудував на місцевому Перемиському цвинтарі величавий т. зв. вічний дім з мармурованою таблицею, на якій вписані імена й прізвища двох останніх владик Кир Йосафата й Кир Григорія, як і теж прізвища перемиських наших митратів і крилошан. У цьому домі-гробівці похоронено заслуженого для нашої Церкви Страдниці св. п. о. митрата Гриника.

Майбутній історик Української Церкви останніх десятиріч писатиме прецікаві сторінки борні за виконування душпастирських обов'язків серед наших братів і сестер у сучасній Польщі та згадає геройську ролю покійного о. митрата Василя Гриника та його отців парохів, які серед невигод і злиднів трудяться для збереження нашої там церковної і національної ідентичности. І постать священика по чину Мелхиседека св. п. о. митрата Василя Гриника буде тоді повністю і вірно насвітлена. У часі Зелених Свят у Перемишлі кожного року аж до 1939 р. українці влаштовували богомільні походи на могили поляглих за рідний народ, Церкву й Батьківщину. Після панахиди на Збірній Могилі в Пикуличах звичайно виголошували проповіді такі видатні проповідники, як о. прелат Мриц і св. п. о. крилошанин Василь Гриник. Ніколи не можна забути історичної проповіді св. п. о. крилош. Гриника на Пикулицькому кладовищі у стіп Поляглих Героїв, яку він зачав ось такими словами: ,,От Батьківщино моя, якщо я забуду вимовляти ім'я твоє, то нехай язик мій присохне к'гортані моїй. А якщо моя десниця перестане допомагати Тобі, Україно, то нехай і вона всохне!'' Які важливі ці слова для сучасників ізгоїв українців на поселеннях!

Василь Качмар

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Ділимося сумною вісткою, що в Детройті, Міш., в понеділок, 18-го липня 1977 р., відійшов у Вічність, наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ, БРАТ і СВАТ

бл. п.

ДМИТРО ФЕДОРАК

нар. 1905 р. в Кулаківцях, Україна.

ПАНАХИДИ — у вівторок, 19-го липня і в середу, 20-го липня 1977 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Бугая.

ПОХОРОН — в четвер, 21-го липня 1977 р., о год. 9-ій ранку з церкви Непорочного Зачаття ПДМ при Commor Ave., на цвинтар Mt. Olivet.

Горем прибиті:

МАРІЯ — дружина
БОГДАН — син з дружиною БОГДАНОЮ
внуки — МАРКО, ІГОР і ЮРІЙ
ЯРЕМА — син з дружиною МАЙ
внуки — ДІЯНА і ЛІДА
ПАВЛИНА МУШИНСЬКА — сестра
СТЕФАНІЯ КОМАР — сестра в Україні
ГАЛИНА ІВАНЕЦЬ — сваха
та ближча і дальша Рідня в Україні, Польщі, Канаді й Америці

На свіжу могилу Дорогої нам Пані

бл. п. Володимири Мусій

довголітньої учительки на Рідних Землях, замість квітів, складаємо 15.00 долярів на пам'ятник О. Ольжича.

Філядельфія, 15. 7. 1977 Іван, Клавдія ГОШ

З жалем та болем серця ділимося сумною вісткою, з Родиною, Приятелями, Односельчанами та Знайомими, що з Волі Всевишнього, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, відійшов у Вічність, дня 6-го липня 1977 р., на 69-му році життя, після тяжкої недуги, наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДУНЬО

бл. п.

МАФТЕЙ СЕМАНЮК

родом з Переволоки, Україна.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в суботу, 9-го липня 1977 р., в церкві св. Михаїла, в Гартфорді, Конн. Тіло Покійного похоронено на українському цвинтарі св. Михаїла, в суботу, 9-го липня 1977 р.

В глибокому смутку:

дружина — ФРОЗИНА
син — МИХАЙЛО з дружиною ЙОАННОЮ
донька — МАРІЯ з мужем ІВАНОМ ЯКИМІВ
внуки — ІРИНА, ХРИСТЯ і НАДІЯ ЯКИМІВ і МИХАЙЛО СЕМАНЮК

Просимо згадати Покійного в своїх молитвах.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В СУМНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого і Незабутнього МУЖА, БАТЬКА і ДІДУНЯ

св. п. о. крилошанина

ВАСИЛЯ ТАНЧАКА

будуть відправлені

дня 26-го липня 1977 року

СВ. СЛУЖБИ БОЖІ

в слідуючих церквах: **Римі, Люрді, Аргентині, Торонті, Ню Йорку, Ню Бранснвіку, Левістоні і Лісбон Фолсі.**

Просимо про молитви за Покійного.

ОЛЕНА ТАНЧАК — дружина
Д-р МАРІЯ ТАНЧАК-ДИЦЬО — дочка з мужем д-ром ЮРІЄМ
ЮРКО і МАРКО — внуки

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ Найдорожчого МУЖА

сл. п.

МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА в Соборі св. Володимира і Ольги в Чікаго, Ілл. у середу, 27-го липня 1977 р., о год. 7:45 ранку.

Про молитви за душу Покійного просить — **дружина ЛЮБОМИРА**

У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ Дорогої ТЕТИ

бл. п.

АННИ з САДОВСЬКИХ ДЕНИСЮК

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА в Соборі св. Володимира і Ольги в Чікаго, Ілл. у понеділок, 1-го серпня 1977 р., о год. 7:45 ранку.

Про молитви за душу Покійної просить — **ЛЮБОМИРА ДЕНИСЮК**

ПОВІДОМЛЕННЯ
Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

ЯКЩО ПОПЕРЕДНІ РАХУНКИ НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ.

ОКРЕМИХ ЛИСТІВ В ТІЙ СПРАВІ НЕ БУДЕТЬСЯ ВІДПИСУВАТИ.

СТУДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

УНІГУ. Він також заявив, що п-і Дзвінка Кравців-Явна, донька покійного поета і редактора „Свободи" Богдана Кравцева, підтвердила, що 10,000 книжок, які були в приватній збірні її покійного батька будуть передані до УНІГУ.

Мгр Хемич і мгр Тарнавський розповіли про працю ФКУ. Вони сказали, що тяжка і віддана праця спричинилася до успіхів УНІГУ, але вони додають, що робота ще далеко не закінчена.

Мгр Тарнавський проголосив дотації поважніших сум на ФКУ. Між ними були пожертви в сумі 1,000 дол. від дідусів Марії Білоус, одної із студенток курсів тут, участь в яких також вони їй уфундували. Ще одна пожертва прийшла від батька Остапа Мігайчука який бере участь в курсах разом зі своєю дружиною Ніною. Пожертва п. Мігайчука в сумі 1,500 дол. піднесла його загальну суму пожертв на УНІГУ до 20,000 дол.

Останній семінар відбувся в неділю по обіді. Темою семінара було: „Рух опору в Україні". Панелістами були д-р Любомир Гайда, який говорив про демографічний склад СССР; проф. Богдан Боцюрків, який пояснював політику руху опору України від 60-их років до сьогоднішнього дня, та Наталка Пилипюк, яка говорила про ролю української жінки в дисидентському русі в Україні.

В неділю перед останнім панелем відбулася зустріч між членами Управи СУСТА та представниками поодиноких Студентських громад. Студенти з різних міст і клюбів поінформували своїх друзів про пляни і успіхи своїх громад та обмінялися думками щодо можливостей і засобів поліпшення праці. До успіхів зараховується влаштування курсів українознавства по місцевих університетах, спонзорування „Українських Днів" та організовання виставок української культури. До проблем студенти зараховують брак контактів між громадами і Управою СУСТА, як і між поодинокими громадами. До студентських турбот належить також факт, що відносно мало студентів є активні в своїх громадах.

Під час тих нарад Управа СУСТА одержала вістку, що на Прінстонському університеті українські студенти зорганізували свою студентську громаду та виявили бажання вступити до СУСТА.

Під час конференції, в суботу ввечері, студенти забавлялися при звуках оркестри „Ізмарагд" під керівництвом Юрія Гірняка.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

великим вченим, гуманістом, викличе в усьому світі обурення і протести, яких ніяк не можна буде пояснити, а тим більше оправдати. Ніяка висока мета не може бути виправданням для низьких, негідних засобів. Засоби, що ви їх хочете вживати, найбільш нечесні, негідні й огидні — з моральної і людської точки зору. Я навіть не говорю про міжнародні юридичні норми, про право людини, про Кінцевий акт і про все інше, що має тут прямий чи непрямий зв'язок.

Судова справа під сучасну пору — найгірший засіб, яким можна б покористуватися; далекойдучі наслідки прямо не до передбачення. Я думаю, що вже пора перестати переслідувати людей тільки за те, що хтось сказав щось не так, як комусь потрібно; написав і опублікував десь щось своє, таке, що не вкладається в прокрустове ложе пануючої ідеології. Це дико, жорстоко, нечесно і шкідливо займатися пришиванням ярликів ....(нерозбірливе).

Ви, правдоподібно, пам'ятаєте скільки в нічому невинних людей передчасно позбавили життя тільки за те, що в той час було модно пришивати такі ярлики як „контрреволюціонер", „ворог народу", „зрадник" і т. д. А що з такого заложення виходячи, судили мене, грубо порушивши при цьому Кримінальний Кодекс УРСР, то я не вірю, що академік Сахаров — наклепник. Найімовірніше, він сказав те, чого зі страху і незвичности не сказали інші; якщо його міркування... (нечітко) слушні, якщо він викриває пануюче зло, як що він мечем....(нерозбірливе) рутину і застій, якщо він намагається створити людські відносини, саму людину духовно багатшою і кращою — то тільки незрозуміння, або небажання, неуміння зрозуміти новий подих — можуть штовхнути на ту неправильну і шкідливу дорогу, на яку Ви намагаєтесь стати. Це небезпечний шлях... Я перестерігаю Вас. Для мене таке поняття як справедливість — не порожня абстракція, але право людини, що його визнають. І якщо на неї (справедливість) хтось нападає, нахабно намагається порушити і грубо потоптати загальновизнані і всесвітно....(нерозбірливе) права, то в обороні їх повстану я, український націоналіст, не тому, що у мене з Сахаровим однакові погляди, але з почуття людського обов'язку, який у мене так закорінений, як і не похитне переконання, що український націоналізм якраз і є тою ....(нечітко) частиною людського сумління, що являється основою европейської цивілізації.

Лютий, 1977

Дмитро Квецько

Пам'яті д-ра Михайла Турчмановича

1-го травня ц. р. помер на удар серця високої міри інтелектуал і український патріот сл. п. Михайло Турчманович. Про його смерть мало-хто з української громади довідався, бо останніми роками проживав він самотньо і широких контактів з колись численними приятелями не мав.

Народився Михайло Турчманович 2-го лютого 1910 року в с. Сновидові на Бучаччині, в Галичині, в родині греко-католицького священика Амвросія і Софії Турчмановичів. В тому ж карпатському селі закінчив народню школу, а середню освіту здобув у Львові в українській академічній гімназії. Після закінчення гімназії виїхав на студії до Риму, де здобув титул доктора політичних наук і займався публіцистикою.

До Другої світової війни проживав Михайло Турчманович у Львові і з приходом большевиків пішов у підпілля, де перебував до приходу німців. Потім — знову підпілля, цим разом на Волині, де в 1942 р. й одружився він з панною Наталкою. Так під постійною загрозою смерти перебула родина Турчмановичів аж до відходу німців.

На Захід виїхали вони до Австрії, до Ґрацу, де працювали на папірні як робітники. Після постійних бомбардувань Ґрацу переїхали на французьку зону до міста Равенсбурґу, де народилася їм перша доня Софійка. Втікаючи від совєтських людоловів, які особливо розпаношилися на французькій зоні, родина Турчмановичів перенеслася на англійську зону Німеччини, до ДіПі табору в Гайденав, де зосереджувалося культурне життя українських еміґрантів, яких доля загнала на цю зону. Тут Михайло Турчманович викладав у таборовій гімназії історію.

Згодом — переїзд до „столиці" української еміґрації — до Мюнхену, де народилася друга доня Інна. Недалеко Мюнхену, в Новому Ульмі робота в газеті „Українські Вісті".

В 1950 році опиняється Михайло Турчманович з родиною в Ню Йорку. Тут — робота на шоколядовій фабриці, знову таки робітником. Потім — переїзд до Ст. Полу, в Міннесоті і виснажлива, мізерно оплачувана праця в шпиталі.

Матеріяльне становище покращало, коли, опанувавши англійську мову, влаштувався Михайло Турчманович як викладач німецької мови, яку знав досконало, в Люїс університеті в Локпорті, Іллиной. Знаходив час для газетярської праці — писав статті на актуальні політичні теми. Аж прийшов час виходу на пенсію. Вирішив писати спогади з часів протисовєтського і протинімецького підпілля, але — не довелося...

У квітні поїхав на два тижні на Гаваї відвідати свою старшу доню Софію. Вертаючись, заїхав до Міннеаполісу, до молодшої доні Інни.

Після цих останніх зустрічей, в Джулієті, поблизу університету, в якому викладав, нагло помер.

Університетські колеґи влаштували йому похорон. Виголошували зворушливі промови. А потім тлінні останки д-ра Турчмановича діти перевезли літаком до Міннеаполісу, де знайшов він собі місце останнього спочинку. Покійний батько навчив їх бути людяними, гуманними. Любити Україну і — книжку. Залишив їм велику бібліотеку, але не залишив більше нічого, бо був скромний і не вмів ліктями торувати собі шлях у житті.

Нехай же з миром спочиває далеко від своєї любої України д-р Михайло Турчманович!

В. Д.

АПЛІКАЦІЯ на ПРИЙНЯТТЯ на КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ на СОЮЗІВЦІ, КЕРГОНКСОН, Н. Й.
від 7-27-го серпня 1977 року
під проводом професорів
В. Бакума і Христини Принади-Демиденко

Ім'я і прізвище ....
Адреса ....
....
Вік .... Член УНС, Відділ ....

Аплікації висилати на адресу:
Ukrainian National Ass'n Estate
Kerhonkson, N.Y. 12446 Tel. (914) 626-5641

Повідомлення Адміністрації

З уваги на те, що в днях від 25 ЛИПНЯ до 6-го СЕРПНЯ, включно, „Свобода" НЕ БУДЕ ПОЯВЛЯТИСЯ — проситься всіх, хто мав би на цей час якісь оголошення, надіслати їх до публікації перед тією ДВОТИЖНЕВОЮ перервою.

ТАРЗАН, Ч. 7793. Долина слонів

Поглянь, Тарзане!.. Забута долина слонів... Всі думали, що я вній загинув!

Ми думали, що тебе, Помпусе, засипала лявіна, яку ти сам спричинив вистрілом із рушниці!

Ті самі слоні, до яких я стріляв, врятували мені життя... Це більше, ніж зробило б більшість людей!